

*Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Національний фармацевтичний університет
Кафедра менеджменту, маркетингу та
забезпечення якості у фармації*

МАТЕРІАЛИ

**XII науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю
«МЕНЕДЖМЕНТ ТА МАРКЕТИНГ У СКЛАДІ
СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ, НАУКИ, ОСВІТИ,
ПРАКТИКИ»
(19 березня 2026 р.)**

MATERIALS

**of XII scientific and practical internet-conference
with international participation
«MANAGEMENT AND MARKETING IN THE MODERN
ECONOMY, SCIENCE, EDUCATION AND PRACTICE»
(19 March 2026)**

Харків

2026

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ ЛІКИ» В УКРАЇНІ

Рока Т.С., Панфілова Г.Л.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

tatiana.roka.1708@gmail.com

У «Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року», яка затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України (КМУ) від 17.01.2025 р. № 34-р зазначено, що основним напрямком реалізації державної політики в охороні здоров'я (ОЗ) є побудова ефективної системи, в якій кожна людина зможе подбати про своє здоров'я, підтримувати, зберігати його та отримувати необхідну медичну допомогу. Важливим напрямком реалізації цієї мети є забезпечення функціонування державної програми «Доступні ліки». За умов воєнного стану, фінансово-економічних негараздів та зубожіння населення питання розвитку зазначеної програми розглядається як пріоритетне на шляху формування сталої моделі фармацевтичної безпеки держави.

Мета досліджень – провести аналіз передумов впровадження державної програми «Доступні ліки», як важливого напрямку реалізації державної політики в національній ОЗ. Об'єктом дослідження було обрано дані сайтів Міністерства ОЗ України, Національної служби ОЗ України, Державної служби з лікарських засобів (ЛЗ) та контролю за наркотиками. Використовувалися історичний та порівняльний методи, а також контент-аналіз.

Встановлено, що основні передумови для впровадження механізму реімбурсації ЛЗ сформувалися завдяки зростаючій потребі населення у забезпеченні фінансового захисту, а також з огляду на виконання Україною своїх зобов'язань щодо реформування системи ОЗ у напрямку євроінтеграції держави та суспільства. Запровадження механізмів реімбурсації вартості відпущених ЛЗ в Україні відбулось у 2012 р.. Так, з 01.06.2012 р. у відповідності до постанови КМУ від 25.04.2012 року №340 було започатковано пілотний проект з впровадження державного регулювання цін на ЛЗ для

лікування осіб з гіпертонічною хворобою (Пілотний проєкт з ГХ далі). У подальшому постановою КМУ від 05.09.2012 р. № 907 «Про затверджені Порядку часткового відшкодування вартості ЛЗ для лікування осіб з ГХ» були затверджені законодавчі та нормативно-правові норми щодо впровадження часткового відшкодування вартості ліків, що відпускаються з аптечних закладів хворим на гіпертонічну хворобу (ГХ). На жаль, на тлі фінансово-економічної кризи у 2014-2015 вказаний Пілотний проєкт з ГХ був закритий. При цьому слід зазначити, що протягом 2012-2013 рр. в системі ОЗ вже був напрацьований позитивний досвід з впровадження механізмів реімбурсації ЛЗ. Подальший розвиток державних гарантій в системі ОЗ, а також намагання влади реформувати відносини, які формуються в процесі надання хворим медичної та фармацевтичної допомоги призвели до розробки та впровадження нової програми. З 01.04.2017 р. в Україні була запроваджена програма «Доступні ліки», яка передбачала реімбурсацію вартості ЛЗ, які використовуються хворими з серцево-судинними захворюваннями, цукровим діабетом II типу та бронхіальною астмою. Протягом 2016-2017 рр. в Україні активно стала впроваджуватися оцінка медичних технологій (Health Technology Assessment, НТА), наприклад, був сформований Експертний комітет для відбору найважливіших ЛЗ та впроваджено процедури НТА для формування Національного переліку основних ЛЗ, що є базою для державних програм фінансування та відшкодування витрат. Сукупність міжнародних порад ВООЗ та наявність прогресу у розбудові національної системи НТА створила ту методологічну основу, яка дозволила аргументовано обирати ЛЗ для включення до програм відшкодування за різними терапевтичними напрямками. Важливою умовою ефективного реалізації програми «Доступні ліки» стала також активна участь міжнародних організацій у реформуванні національної ОЗ.

Таким чином можна стверджувати, що впровадження програми «Доступні ліки» є результатом розвитку національної системи ОЗ у напрямку підвищення доступності ЛЗ за умов існуючого ресурсного забезпечення та посилення ролі держави у забезпеченні відповідних гарантій.